

Obec Jaslovské Bohunice, Nám. sv. Michala 36/10A, 919 30 Jaslovské Bohunice
Obec Pečeňady, Pečeňady 93, 922 07 Veľké Kostoľany
Obec Malženice, Malženice 294, 919 29 Malženice
Obec Radošovce, Radošovce 70, 919 30 Jaslovské Bohunice
Obec Dolné Dubové, Dolné Dubové 1, 919 52 Dolné Dubové
Obec Nižná, Nižná 80, 922 06 Nižná

Ministerstvo ŽP SR
Sekcia environmentálneho hodnotenia
a odpadového hospodárstva
Odbor posudzovania vplyvov na ŽP
Námestie Ľ. Štúra 1
812 35 Bratislava

Dňa 12.9.2019

Správa o hodnotení vplyvov navrhovanej činnosti „Optimalizácia spracovateľských kapacít technológií pre spracovanie a úpravu rádioaktívnych odpadov JAVYS, a.s. v lokalite Jaslovské Bohunice“.

Dňa 13.8.2019 bola dotknutým obciam Jaslovské Bohunice, Veľké Kostoľany, Žlkovce, Pečeňady, Malženice, Ratkovce, Radošovce, Dolné Dubové, Nižná doručená „Správa o hodnotení vplyvov navrhovanej činnosti **„Optimalizácia spracovateľských kapacít technológií pre spracovanie a úpravu rádioaktívnych odpadov JAVYS, a.s. v lokalite Jaslovské Bohunice“.**

Všetky dotknuté obce informovali na svojej webovej stránke obce, ako aj inými dostupnými prostriedkami o možnosti nahliadnuť, robiť si výpisky, odpisy a fotokópie z predloženej správy **„Optimalizácia spracovateľských kapacít technológií pre spracovanie a úpravu rádioaktívnych odpadov JAVYS, a.s. v lokalite Jaslovské Bohunice“.** navrhovateľa **Jadrová a vyrad'ovacia spoločnosť, a.s., Tomášikova 22, 821 02 Bratislava**

O zverejnení správy boli občania informovaní aj niekoľkokrát vyhlásením v obecnom rozhlase. Správa bola zverejnená na dobu 30 dní, t.j. do 12.9.2019 vrátane. Týmto istým spôsobom boli občania boli informovaní aj o konaní verejného prerokovania k danej problematike v obci Nižná, dňa 26.8.2019, dokonca obec Jaslovské Bohunice mala v prípade záujmu občanov zabezpečenú aj dopravu na verejné prerokovanie do obce Nižná. Zo strany verejnosti nikto neprejavil záujem o ponúknutú možnosť dopravy a na dotknuté obce uvedené v záhlaví, nebol doručený žiadny návrh ani pripomienka k zverejnenej Správe o hodnotení.

Navrhovateľ zámeru Jadrová vyradovacia spoločnosť, a.s. Bratislava v Správe o hodnotení uvádza dva varianty spracovania rádioaktívneho odpadu, pričom pri variante 0 sa predpokladá doterajší stav bez navýšenia a vo variante 1 sa uvažuje so spracovaním domáceho RAO a dovážaním a spracovaním rádioaktívneho odpadu aj zo zahraničia s čím súvisí aj navýšenie spracovania takto:

Spaľovanie RAO	z 240 t/rok	na 480t/rok	= navýšenie 2x
Lisovanie RAO	z 420t/rok	na 1000 t/rok	= navýšenie 2,4x
Pretavovanie kovových RAO	z 1000t/rok	na 4.500 t/rok	= navýšenie 4,5x
Fragmentácia a dekontaminácia	z 500t/rok	na 1.150 t/rok	= navýšenie 2,3x
Pracovisko na nakladanie s el. káblami	z 0 kg/hod	na 1050 kg/hod	= nová činnosť
Spracovanie VZT filtrov	z 15 t/rok	na ?????	

Spoločnosť JAVYS, a.s. vznikla z dôvodu potreby spracovania RAO z lokality Jaslovské Bohunice pri vyradovaní z prevádzky JE A-1 a V-1, resp. z lokality Mochovce. Takéto navýšenie spracovateľských kapacít nemožno považovať za optimalizáciu. Navyše v žiadnej so spomínaných činnostiach nie je definovaný podiel od externých producentov RAO. Takýmto spôsobom môže spoločnosť JAVYS 100% spracovateľských kapacít použiť na komerčné účely a skladovacie priestory na skladovanie RAO z A1, V1 a Mochoviec.

V rámci optimalizácie sa uvažuje **rozšíriť aj skladové kapacity**, kde sa predpokladá skladovanie RAO z vyradovania JE A-1, JE V-1 a externých – zahraničných producentov v rámci poskytovaných jadrových služieb. Z uvedeného nie je jasné koľko RAO a ako dlho sa bude od externých-zahranických producentov skladovať, resp. či sa neuvažuje s trvalým uskladnením RAO v skladoch.

Porovnanie podielu spracovateľskej kapacity technológií JZ TSU RAO k celkovej kapacite JZ TSU RAO skresľuje celkové % spracovávaných technológií, nakoľko tabuľka obsahuje 13 spracovateľských technológií JZ TSÚ RAO. V porovnaní tabuľky pri variante č. 1 a č. 0 prišlo k optimalizácii iba 3 zariadení o 100 % a viac, u ostatných zostal stav nezmenený, pričom v %-tuálnom vyjadrení prišlo k nárastu u všetkých zariadení.

Žiadame doplniť o vysvetlenie

V roku 2018 bolo spracovaných 12.000 m3 VZT filtrov, oproti 15.000 m3 projektovej spotrebe. Nie je známe, či navrhovanou činnosťou príde k navýšeniu spracovaných VZT filtrov.

Údaj žiadame doplniť

Aj napriek tomu, že výsledky rozptylovej štúdie a hodnotenia vplyvov na verejné zdravie preukazujú, že výpuste z technológie spaľovania nemajú významný vplyv na kvalitu ovzdušia v dotknutom území a nepredstavujú pre obyvateľov dotknutých obcí zvýšené zdravotné riziko je zrejmé, že navrhovanou činnosťou príde síce k zníženiu množstva tuhých znečisťujúcich látok v okolí navrhovanej činnosti, naopak pri oxide siričitom, oxide dusičitom, oxide uhličitom, organickom uhlíku, kyseline chlorovodíkovej, pri chemických prvkoch, hafnium, ortuť, meď, kadmium, u ťažkých kovov a dioxínov príde k zvýšeniu hodnôt priemerných ročných koncentrácií a taktiež k rozšíreniu plošného rozloženia na okolité obce. Z grafov je zrejmé, že medzi najviac zaťažené obce patrí obec Jaslovské Bohunice a v menšom meradle okolité obce.

V prípade dovozu RAO od externého – zahraničného producenta nie je v správe zahrnuté navýšenie inventára RAO, nakoľko každý dovoz zo zahraničia bude samostatne vyhodnocovať a schvaľovať Úrad jadrového dozoru SR. Je predpoklad, že priemerné ročné koncentrácie budú vyššie, ako sú uvedené v rozptylovej štúdii.

Spoločnosť JAVYS, a.s. je spoločnosť, ktorá je zriadená Ministerstvom hospodárstva SR v zmysle § 3 ods. 11 zákona č. 541/2004 Z. z, čiže 100 % majetkovú účasť má v nej Slovenská republika. V zmysle § 3 ods. 12 zákona č. 541/2004 za vyradovanie a nakladanie s RAO zodpovedá prostredníctvom právnickej osoby Slovenská republika. Potom teda platí, že príjmy z tejto činnosti sú príjmom štátu.

My, starostovia dotknutých obcí vyjadrujeme nespokojnosť voči správaniu štátnych orgánov, k dlhoročnému ignorovaniu požiadaviek na vytvorenie efektívneho systému stimulovania lokalít, ktorý požadujeme úpravou príslušných legislatívnych predpisov. Naša lokalita je dlhodobo zaťažovaná prevádzkou jadrových elektrární, z ktorých jedna bola havarovaná, jedna je vyradená a jedna elektrárňa je ešte v prevádzke. V lokalite sa spracováva a skladuje rádioaktívny odpad, pričom v MSVP sa okrem vyhoreteho paliva (vysokoaktívneho) z jadrových elektrární na území dotknutých obcí skladuje aj vyhoreté palivo z Mochoviec a kapacita samotného MSVP bola niekoľkokrát zvýšená a doposiaľ nie je známe kde vyhoreté palivo skončí.

Vláda SR prijala dňa 15.1.2014 uznesením č. 26 Stratégiu záverečnej časti mierového využívania jadrovej energie, v ktorej sa uvažuje s vybudovaním národného hlbinného úložiska (NHÚ), a taktiež s ekonomickými stimulmi pre vybranú lokalitu.

Ako prvý strategický krok v alternatíve budovania NHU vláda určuje efektívnu komunikáciu s verejnosťou a vytvorenie efektívneho systému stimulovania kandidátskych lokalít a konečnej lokality pre alternatívu NHÚ. Ďalej sa v stratégii uvádza, že ekonomické a neekonomické stimuly budú musieť byť financované z národného jadrového fondu práve tak, ako všetky ostatné aktivity vedúce k vývoju a vybudovaniu hlbinného ukladania, pričom súčasťou vytvorenia efektívneho systému stimulovania lokalít bude tiež riešenie úpravy príslušných legislatívnych predpisov.

Vo väčšine krajín EU sa začína uplatňovať partnerstvo s komunitami založené na dobrovoľnosti. Obce sú vyzvané k tomu, aby vyjadrili svoj predbežný záujem o umiestnenie jadrového zariadenia na ich území a po prejavení záujmu sa uzatvárajú dohody o partnerstve a spoločnom postupe. Tento krok je sprevádzaný jednak jasne definovanými ekonomickými stimulmi a predovšetkým široko koncipovaným dialógom.

Za základné vonkajšie iniciačné udalosti, ktoré môžu vyvolať nekontrolovaný priebeh udalosti v objektoch JZ TSÚ RAO pri spracovávaní a úprave RAO boli v Správe o hodnotení uvedené:

- spracovanie odpadov nezodpovedajúcich špecifikácii,
- požiar,
- explózia,
- netesnosť,
- mechanické poškodenie,
- zemetrasenie,
- pád lietadla,
- povodeň,
- blesky a vetrom prenesené úlomky predmetov.

Je známe, že skladovanie RAO v hlbinnom úložisku je bezpečnejšia forma skladovania, ako vonkajšie, pri ktorom môžu nastať vyššie uvedené rizikové situácie.

Podľa princípov riešenia záverečnej časti mierového využívania jadrovej energie konečnú zodpovednosť za riešenie a vyriešenie problematiky záverečnej časti mierového využívania jadrovej energie v duchu Spoločného dohovoru o bezpečnosti nakladania s vyhoretým palivom a o bezpečnosti nakladania s rádioaktívnym odpadom nesie štát.

Dotknuté obce, podpísané v tomto stanovisku súhlasia s realizáciou navrhovanej zmeny v rozsahu Variantu č. 1 iba za splnenia týchto podmienok, ktoré budú zapracované do Záverečného stanoviska MŽP SR:

- Ministerstvo hospodárstva SR ako jediný akcionár spoločnosti JAVYS a.s., sa bude vážne zaoberať pripomienkami dotknutých obcí a ekonomické a neekonomické stimuly budú upravené príslušnými legislatívnymi predpismi.
- Navrhovateľ sa zaväzuje, že nebude dlhodobo skladovať RAO od externých – zahraničných producentov
- Navrhovateľ, ako subjekt verejnej správy zriadi a bude udržiavať fond na podporu rozvoja regiónu, za účelom skvalitnenia životného prostredia a života občanom obcí dotknutých navrhovanou zmenou každoročným príspevkom z dosiahnutého čistého zisku z podnikateľskej činnosti, ktorého výška bude podliehať schváleniu štatutárnych orgánov spoločnosti v zmysle platných Stanov spoločnosti.
- Navrhovateľ bude na webovej stránke spoločnosti informovať starostov dotknutých obcí o:
 - a) Množstvách a aktivite spracovaných RAO podľa pôvodcov
 - b) Množstvách a aktivite zo spracovania RAO
 - c) Výpustiach do hydrosféry a atmosféry
- Navrhovateľ iniciuje úpravu ustanovenia §§ 12 a 13 zákona č. 308/2018 Z.z. o Národnom jadrovom fonde a o zmene a doplnení zákona č. 541/2004 Z.z. o mierovom využívaní jadrovej energie (atómový zákon) a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov tak, aby bol obdobne ako v iných krajinách (napr. Taliansko, Francúzsko) vytvorený fond financovaný z prostriedkov NJF, na podporu dotknutých obcí regiónov

zaťažených činnosťou nakladania s RAO, ktorý bude využívaný na projekty v oblasti skvalitnenia životného prostredia a života občanov dotknutých obcí.

- Navrhovateľ sa zaväzuje, že bude na svojich spracovateľských zariadeniach **prioritne** spracovávať RAO zo slovenských zdrojov. Zahraničné RAO bude spracovávané **doplňkovo**, za účelom efektívneho využívania disponibilných kapacít maximálne **vo výške 30 % spracovateľských kapacít**.
- Odstránenie diskriminácie medzi lokalitou, kde sa dlhodobo spracováva RAO a uskladňuje ako v jedinej v Slovenskej republike aj vysokoradioaktívny odpad a budúcou lokalitou hlbinného úložiska.

Dotknuté obce, ktoré sú dlhodobo zaťažované prevádzkou jadrových zariadení pociťujú zo strany Slovenskej republiky diskrimináciu, nakoľko problém rádioaktívneho odpadu sa dlhodobo nerieši a štátne inštitúcie nemajú ani záujem o jeho riešenie, pritom v dokumente Stratégia záverečnej časti mierového využívania jadrovej energie v SR, ktorý bol prijatý uznesením vlády č. 26 dňa 15.1.2014 sa pri hlbinnom úložisku uvažuje s ekonomickými a neekonomickými stimulmi a taktiež s úpravou legislatívy, citujeme: „**Je zrejmé, že v tomto prípade bude žiaduce ísť ďaleko nad rámec legislatívnych požiadaviek procesu EIA a SEA**“ koniec citácie.

Dôrazne žiadame, aby tieto naše podmienky boli zapracované aj do Záverečného stanoviska MŽP SR.

S pozdravom

Obec Jaslovské Bohunice:

Obec Pečeňady:

Obec Malženice

Obec Dolné Dubové:

Obec Radošovce:

Obec Nižná: